

Poustevnictví

Poustevnictví (anachoretství, eremitství). Jedna z forem křesťanského *mnišství*. Kladla si za cíl radikální následování Krista; poustevníci se jako on chtěli uchýlit na pusté místo, aby se tam modlili, postili a odolávali nástrahám.

Zaslíbenou zemí poustevníků se stal Egypt, místo působení tzv. pouštních otců. První historicky známý poustevník byl sv. Antonín (asi 251-356), který odešel do pouště, kde se věnoval duchovnímu životu. Jako charismatická osobnost posléze kolem sebe shromáždil učedníky, které vedl a poučoval. Jeho zápas s démony zachytil v Životě sv. Antonína Poustevníka sv. Athanasius. Pokušení sv. Antonína se stalo častým námětem především výtvarného umění. V Egyptě začaly ve 4. st. vznikat celé kolonie anachoretských „klášterů“, v nichž žily stovky poustevníků. Zájemci o anachoretický život si vybrali svého duchovního otce, kterému sloužili a od nějž se učili duchovním technikám. Řízení komunity bylo velmi volné, společný život měl mnoho podob a málo pravidel. Tento systém vyžadoval zralé a silné osobnosti; slabší často nedokázali zvládnout tíhu askeze a povinností, které si uložili.

Svrázná podoba *p.* se vyvinula v Sýrii. Tzv. stylité (sloupovníci) žili po příkladu sv. Symeona Stylity (cca 388-459) na vysokých sloupech, kam si v koších nechávali dopravovat skromnou potravu, o velkých svátcích dokonce *eucharistii*.

Do Evropy se dostalo mnišství ve 4. století, poustevnické prvky se v něm však uplatňovaly výrazně méně než na Východě. Poustevníci působili i v raně středověkých Čechách, informací o nich však máme jen málo. Za všechny jmenujme sv. *Prokopa* a bl. *Vintíře*.

V 11. a 12. st. se v souvislosti s obrodou církve eremitstvím inspirovala některá reformní hnutí. Sv. Romuald založil v Camaldoli řád, jenž představoval kombinaci klášterního a poustevnického života, silné eremitské vlivy jsou patrné také u *kartuziánů* a do jisté míry i u *cisterciáků*.